

Article 2

1. Les suspensions disposades en l'article anterior s'aplicaran a les sol·licituds d'ajudes que siguen denegades en la convocatòria 2004 pel motiu d'insuficiència de crèdit i que, de conformitat amb el que estableix l'article 18.5 de l'Ordre esmentada de 12 de març de 2001, podrien ser reconsiderades en la convocatòria de l'exercici següent.

2. Excepcionalment, en el cas que el pressupost de la Generalitat Valenciana, per a l'any 2005, incloga la dotació pressupostària corresponent, amb este objecte, les esmentades sol·licituds podran ser reconsiderades en el pròxim exercici, d'acord amb el règim que s'establisca mitjançant l'ordre i que es dictarà per esta Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Es faculta el director general de Producció i Comercialització Agrària per a dictar les normes necessàries per al desenvolupament i compliment de la present ordre.

Segona

Esta ordre entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 26 d'octubre de 2004

El conseller d'Agricultura, Pesca i Alimentació
JUAN GABRIEL COTINO FERRER

g) ALTRES ASSUMPTES**Conselleria de Cultura, Educació i Esport**

DECRET 231/2004, de 22 d'octubre, del Consell de la Generalitat, pel qual es declara Bé d'Interés Cultural el Conjunt Històric de Catí. [2004/X10894]

L'article 31.5 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana estableix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de patrimoni històric, artístic, monumental, arqueològic i científic. Així mateix, l'article 26.2 de Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià disposa que la declaració d'un Bé d'Interés Cultural es farà per mitjà de decret del Consell de la Generalitat, a proposta de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. Tot això sense perjudi de les competències que l'article 6 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, reserva a l'administració general de l'Estat.

Mitjançant la Resolució de 9 de febrer de 1979, la Direcció General de Patrimoni Artístic, Arxius i Museus, del Ministeri de Cultura, acordà tindre per incoat expedient per a la declaració de Bé d'Interés Cultural del Conjunt Històric de Catí.

L'expedient en qüestió va ser remès per a la seua tramitació a la Generalitat segons el que disposa el Reial Decret 3.066/1983, de 13 d'octubre, sobre traspàs de funcions i servicis de l'Estat a la Generalitat en matèria de cultura, i en concret, a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, d'acord amb allò que s'ha preceptuat en el Decret 171/1983, de 29 de desembre, del president de la Generalitat.

Mitjançant la Resolució de 15 de març de 2004, la Direcció General de Política Lingüística i Patrimoni Cultural Valencià, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, acordà continuar l'expedient incoat d'acord amb les disposicions vigents i obrir un període d'informació pública. La dita resolució, amb els seus annexos, a més, va ser exposada en el tauler d'anuncis de l'Ajuntament de Catí, al qual es va concedir tràmit d'audiència, sense que s'aportaren al·legacions a l'expedient.

En compliment del que disposa l'article 27 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, han emés un informe favorable a la declaració, la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles i el Consell Valencià de Cultura.

Artículo 2

1. Las suspensiones dispuestas en el artículo anterior serán de aplicación a las solicitudes de ayudas que sean denegadas en la convocatoria 2004 por el motivo de insuficiencia de crédito y que, de conformidad con lo establecido en el artículo 18.5 de la Orden citada de 12 de marzo de 2001, podrían ser reconsideradas en la convocatoria del ejercicio siguiente.

2. Excepcionalmente, en el supuesto de que el Presupuesto de la Generalitat Valenciana para 2005 incluya la dotación presupuestaria correspondiente, con este objeto, dichas solicitudes podrán ser reconsideradas en el próximo ejercicio, de acuerdo con el régimen que se establezca mediante la Orden que en su caso se dicte por esta Conselleria de Agricultura, Pesca y Alimentación.

DISPOSICIONES FINALES

Primera

Se faculta al director general de Producción y Comercialización Agraria para dictar las normas necesarias para el desarrollo y cumplimiento de la presente orden.

Segunda

Esta orden entrará en vigor al día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Valencia, 26 octubre de 2004

El conseller de Agricultura, Pesca y Alimentación
JUAN GABRIEL COTINO FERRER

g) OTROS ASUNTOS**Conselleria de Cultura, Educación y Deporte**

DECRETO 231/2004, de 22 de octubre, del Consell de la Generalitat, por el que se declara Bien de Interés Cultural el Conjunto Histórico de Catí. [2004/X10894]

El artículo 31.5 del Estatuto de Autonomía de la Comunidad Valenciana establece la competencia exclusiva de la Generalitat en materia de patrimonio histórico, artístico, monumental, arqueológico y científico. Asimismo, el artículo 26.2 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano dispone que la declaración de un Bien de Interés Cultural se hará mediante Decreto del Consell de la Generalitat, a propuesta de la Conselleria de Cultura, Educación y Deporte. Todo ello sin perjuicio de las competencias que el artículo 6 de la Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español reserva a la administración general del Estado.

Mediante Resolución de 9 de febrero de 1979, la Dirección General de Patrimonio Artístico, Archivos y Museos, del Ministerio de Cultura, acordó tener por incoado expediente para la declaración de Bien de Interés Cultural del Conjunto Histórico de Catí.

El expediente en cuestión fue remitido para su tramitación a la Generalitat según lo dispuesto en el Real Decreto 3.066/1983, de 13 de octubre, sobre traspaso de funciones y servicios del Estado a la Generalitat en materia de cultura, y en concreto, a la Conselleria de Cultura, Educación y Ciencia, con arreglo a lo preceptuado en el Decreto 171/1983, de 29 de diciembre, del presidente de la Generalitat.

Mediante Resolución de 15 de marzo de 2004, la Dirección General de Política Lingüística y Patrimonio Cultural Valenciano, de la Conselleria de Cultura, Educación y Deporte, acordó continuar el expediente incoado de acuerdo con las disposiciones vigentes y abrir un periodo de información pública. Dicha resolución, con sus anexos, además, fue expuesta en el tablón de anuncios del Ayuntamiento de Catí, al que se concedió trámite de audiencia, sin que se aportaran alegaciones al expediente.

En cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 27 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, han emitido informe favorable a la declaración, la Real Academia de Bellas Artes de San Carlos y el Consell Valencià de Cultura.

En virtut del que s'exposa i d'acord amb el que estableix la normativa mencionada, a proposta del conseller de Cultura, Educació i Esport, i amb la deliberació prèvia del Consell de la Generalitat en la reunió del dia 22 d'octubre de 2004,

DECRETE

Article 1

Declarar Bé d'Interés Cultural el Conjunt Històric de Catí.

Article 2

L'àrea afectada per la declaració de Bé d'Interés Cultural del Conjunt Històric de Catí queda definida en els annexos que s'hi adjunten i que formen part del present decret. La documentació complementària es troba en el seu expedient.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

Inscriure el Conjunt Històric de Catí, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, en la secció primera de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

Segona

En virtut del que estableix l'article 28.2.e) de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, els Béns de Relevància Local mencionats en l'annex III del present decret, hauran de ser inscrits en la secció segona de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

DISPOSICIÓ FINAL

El present decret es publicarà en el *Boletín Oficial del Estado* i entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 22 d'octubre de 2004

El president de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ

El conseller de Cultura, Educació i Esport,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN

ANNEX I

DADES SOBRE EL BÉ OBJECTE DE LA DECLARACIO

1. Denominació:
Conjunt Històric de Catí.

2. Localització:
a) Comunitat Autònoma: Comunitat Valenciana
b) Província: Castelló
c) Municipi: Catí

3. Delimitació:
– Justificació de la delimitació
El criteri per a delimitar el Conjunt Històric de Catí ha sigut la inclusió de les parcel·les edificables i espais públics d'interés que conformen el casc històric de la vila.

– Definició literal de la delimitació

Origen: intersecció del carrer del Raval de l'Escola i carrer del Molí, punt O.

Sentit: Horari.

Línia delimitadora: Des de l'origen punt O, la línia recorre l'eix del carrer del Raval de l'Escola fins a girar i continuar per l'eix del carrer Hospital. Gira a nord-oest per l'eix del carrer de l'Hospital fins a la plaça de Sant Roc. Continua per l'eix del carrer d'Extra-

En virtud de lo expuesto y de acuerdo con lo establecido en la normativa referenciada, a propuesta del conseller de Cultura, Educación y Deporte, y previa deliberación del Consell de la Generalitat en la reunión del día 22 de octubre de 2004,

DECRETO

Artículo 1

Declarar Bien de Interés Cultural el Conjunto Histórico de Catí.

Artículo 2

El área afectada por la declaración de Bien de Interés Cultural del Conjunto Histórico de Catí queda definida en los anexos que se adjuntan y que forman parte del presente decreto. La documentación complementaria obra en el expediente de su razón.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera

Inscribir el Conjunto Histórico de Catí, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 29.1 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, en la Sección Primera del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano.

Segunda

En virtud de lo establecido en el artículo 28.2.e) de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, los Bienes de Relevancia Local mencionados en el anexo III del presente Decreto deberán ser inscritos en la Sección Segunda del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano.

DISPOSICIÓN FINAL

El presente decreto se publicará en el *Boletín Oficial del Estado* y entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Valencia, 22 de octubre de 2004

El presidente de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ

El conseller de Cultura, Educación y Deporte,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN

ANEXO I

DATOS SOBRE EL BIEN OBJETO DE LA DECLARACIÓN

1. Denominación:
Conjunto Histórico de Catí.

2. Localización:
a) Comunidad Autónoma: Comunidad Valenciana
b) Provincia: Castellón
c) Municipio: Catí

3. Delimitación:
– Justificación de la delimitación
El criterio para delimitar el Conjunto Histórico de Catí ha sido la inclusión de las parcelas edificables y espacios públicos de interés que conforman el casco histórico de la villa.

– Definición literal de la delimitación

Origen: intersección de la calle Arrabal de la Escuela y calle Molino, punto O.

Sentido: Horario.

Línea delimitadora: Desde el origen punto O, la línea recorre el eje de la calle Arrabal de la Escuela hasta girar y continuar por el eje de la calle Hospital. Gira a noroeste por el eje de la calle Hospital hasta la plaza San Roque. Continúa por el eje de la calle Extra-

murs fins a girar per l'eix del carrer de Santa Anna i pel del carrer del Sol. Prossegueix pel carrer del Sol fins a la plaça del Sol i d'allí per l'eix del carrer del Molí fins al punt d'origen.

4. Descripció:

(Basada en la descripció de Dalmases i Pitarch del Catàleg de Monuments i Conjunts de la Comunitat Valenciana, ressenyat en la bibliografia):

Catí és una excepcional mostra d'assentament medieval posterior a la reconquesta, que conserva intacte el seu traçat urbanístic així com interessantíssimes mostres d'arquitectura d'esta època i posteriors.

– Evolució històrica

La història de Catí és relativament recent. No té en el passat vestigis anteriors al segle XVIII i és, per tant, creació posterior a la reconquesta del rei Jaume.

Abans de la coneguda Carta de Repoblació, concedida el 25 de gener de 1239, l'existència de Catí ja estava documentada, ja que en dos documents de 1233 en què s'assenyalen els límits del terme general de Morella, apareix ja mencionada.

És possible que el primer assentament de la població no estiguera radicada en l'actual emplaçament d'esta i que el primer Catí estiguera a la partida de la Font, denominada la Font de Catí. En esta partida, sobre la masia del mateix nom, encara s'aprecien restes d'edificacions que bé pogueren correspondre a la primitiva població.

Catí formava part de les aldees de Morella i, com a tal, estava sota la dependència de Balasc d'Alagó, el qual el 25 de gener de 1239, va donar Carta de Repoblació de Catí a Ramón de Bocona i a uns altres quaranta pobladors.

La carta va ser a fur de Saragossa, i es va quedar per a ell els forns i els molins, que, a su vez, va concedir a Ramon de Bocona, amb certes obligacions tributàries. El 5 de novembre de 1243 el rei Jaume, des de Xàtiva, confirmava la carta de poblament de Catí, i demostrava el monarca el seu enfrontament amb el senyor Balasc d'Alagó, senyor de Morella.

En 1252 i entre 1268 i 1271, Ramón de Bocona va vendre els drets de Catí a Ramón Castellá. Bocona, a qui el rei havia encomanat la repoblació d'Onda es va establir en esta població. L'any 1468 Morella va vendre els seus drets sobre Catí a Joan Forés de Sant Mateu i tretze anys més tard Forés va revendre novament Catí a Morella per la mateixa quantitat per la qual l'havia comprada, 25.000 sous.

Des de la seua mateixa fundació Catí, igual que la resta d'aldees, va sostindre grans i llargs pleits amb Morella, pel fet que esta exercia el mer i mixt imperi en tots els seus dominis i les aldees es veien obligades a carregar amb fortes contribucions i amb la prestació personal, destinades a obres d'utilitat exclusiva de Morella.

Sovint els conflictes se suscitaven també per les demarcacions dels respectius termes de cada una de les aldees; perquè, si bé hi havia unes fites que definien els límits entre les possessions de cada aldea i de Morella, l'extracció de fusta, resina, pedra, pastos, etc., provocava nombroses queixes. Els pleits van començar en 1292 i l'arbitratge del rei Jaume II no va satisfer cap de les parts. En 1306 va haver-hi un pacte d'avenença entre Morella i les seues aldees; per mitjà dels capítols acordats el 6 de juny d'este any, les relacions entre ambdós parts van quedar més reglamentades i el paper de les aldees adquiria un cert protagonisme. Les aldees van aconseguir tindre veu en les qüestions pertinents a Morella i a si mateixes, i independència per a poder presentar les seues queixes al rei. No obstant això, esta concòrdia no va resoldre les qüestions de fons i Morella va continuar pressionant sobre les aldees. A partir de 1306 i fins a 1340 els conflictes entre ambdós parts van ser nombrosos. En este últim any, les aldees van aconseguir de la reina Eleonor la delimitació exacta dels seus respectius termes. Faltava, no obstant això, la independència del Justicia de Morella.

En 1358 el rei Pere el Cerimoniós va concedir una independència interina de les aldees, durant el període de la guerra; la llibertat absoluta no es va aconseguir fins a 1691. Definitivament, el 9 de

muros hasta girar por el eje de la calle Santa Ana y por el de la calle del Sol. Prosigue por la calle del Sol hasta la plaza del Sol y de allí por el eje de la calle del Molino hasta el punto de origen.

4. Descripción:

(Basada en la descripción de Dalmases y Pitarch del Catálogo de Monumentos y Conjuntos de la Comunidad Valenciana, reseñado en la bibliografía):

Catí es una excepcional muestra de asentamiento medieval posterior a la reconquista, que conserva intacto su trazado urbanístico así como interesantísimas muestras de arquitectura de esta época y posteriores.

– Evolución histórica

La historia de Catí es relativamente reciente. No tiene en el pasado vestigios anteriores al siglo XIII y es, por tanto, creación posterior a la reconquista del rey don Jaime.

Antes de la conocida Carta de Repoblación, concedida el 25 de enero de 1239, la existencia de Catí ya estaba documentada, por cuanto en dos documentos de 1233 en los que se señalan los límites del término general de Morella, aparece ya citada.

Es posible que el primer asentamiento de la población no estuviera radicado en el actual emplazamiento de la misma y que el primer Catí estuviera en la partida de la Font, denominada La Font de Catí. En esta partida, sobre la masia del mismo nombre, todavía se aprecian restos de edificaciones que bien pudieran corresponder a la primitiva población.

Catí formaba parte de las aldeas de Morella y, como tal, estaba bajo la dependencia de don Blasco de Alagón, quien el 25 de enero de 1239, dio Carta de Repoblación de Catí a Ramón de Bocona y a otros cuarenta pobladores.

La carta fue a fuero de Zaragoza, y se quedó para él los hornos y los molinos, que, a su vez, concedió a Ramón de Bocona, con ciertas obligaciones tributarias. El 5 de noviembre de 1243 el rey don Jaime, desde Xàtiva, confirmaba la Carta Puebla de Catí, demostrando el monarca su enfrentamiento con don Blasco de Alagón, señor de Morella.

En 1252 y entre 1268 y 1271, Ramón de Bocona vendió los derechos de Catí a Ramón Castellá. Bocona, a quien el rey le había encomendado la repoblación de Onda se estableció en esta población. En el año 1468 Morella vendió sus derechos sobre Catí a Joan Forés de Sant Mateu y trece años más tarde Forés revendió de nuevo Catí a Morella por la misma cantidad por la que lo había comprado, 25.000 sueldos.

Desde su misma fundación Catí, al igual que las restantes aldeas, sostuvo grandes y largos pleitos con Morella, debido a que ésta ejercía el mero y mixto imperio en todos sus dominios y las aldeas se veían obligadas a cargar con fuertes contribuciones y con la prestación personal, destinados a obras de utilidad exclusiva de Morella.

A menudo los conflictos se suscitaban también por las demarcaciones de los respectivos términos de cada una de las aldeas; pues, si bien existían unos hitos que definían los límites entre las posesiones de cada aldea y de Morella, la extracción de madera, resina, piedra, pastos y demás, provocaba numerosas quejas. Los pleitos comenzaron en 1292 y el arbitraje del rey Jaime II no satisfizo a ninguna de las partes. En 1306 hubo un pacto de avenencia entre Morella y sus aldeas; mediante los capítulos acordados el 6 de junio de dicho año, las relaciones entre ambas partes quedaron más reglamentadas y el papel de las aldeas adquiría un cierto protagonismo. Las aldeas consiguieron tener voz en las cuestiones pertinentes a Morella y a ellas mismas, e independència para poder presentar sus quejas al rey. Sin embargo esta concòrdia no resolvió las cuestiones de fondo y Morella continuó presionando sobre las aldeas. A partir de 1306 y hasta 1340 los conflictos entre ambas partes fueron numerosos. En este último año, las aldeas consiguieron de la reina Eleonor la delimitación exacta de sus respectivos términos. Faltaba, no obstante, la independència del Justicia de Morella.

En 1358 el rey Pedro el Ceremonioso concedió una independència interina de las aldeas, durante el periodo de la guerra; la libertad absoluta no se alcanzó hasta 1691. Definitivamente, el 9 de febrero

febrer de 1691 el rei Carles II concedia el "Reial privilegi de separació de la jurisdicció de la vila de Morella i erecció en viles amb tots els privilegis concedits a les altres viles reials del regne a excepció del vot en Corts i sorteig d'oficis de la Diputació del regne". Com a conseqüència de la independència i executant l'orde del rei es van entregar les claus de la presó al Justícia, es van plantar les forques i es va donar possessió del forn, del formatge, del graner, de les primícies, de la carnisseria, del pes, de les mesures, de l'hostal, de la taverna del vi, de l'oli, de les aigües i de les fustes.

Després de la seua independència, Catí, la major en extensió del seu terme entre les aldees de Morella, no apareix amb tanta freqüència en els documents. Situada en un lloc aïllat, sense exercir mai el paper de protagonista, la població va travessar moments econòmics crítics al llarg del segle XVIII, motivats per la compra dels drets que sobre esta tenia Morella; no obstant això, a finals del segle mencionat, Catí havia superat la crisi econòmica. Durant la segona meitat del segle XIX i els inicis del XX, el nucli urbà va assistir a una gradual despoblació, motivada especialment per l'emigració a centres industrials.

- Anàlisi i desenvolupament urbà

En primer lloc, la forma allargada de Catí obeeix a l'existència en els seus dos extrems més distants, de dos fonts, la font Vella i la font Nova, que asseguren l'abastiment d'aigua a la població. Des del segle XIV els documents constaten els treballs de reparació d'ambdós fonts, de les conduccions i de les piles dels abeuradors fonamentals per als ramats. El carrer Major i les dos places de Dalt i de Baix servixen de connexió entre els dos brolladors i la via que marquen, va ser la més important des del segle XIII.

Transversalment, les vies dels ramats que eixien cap al nord, cap a les muntanyes -carrer de Sant Roc o d'En Galià- i cap a l'est, -carreró que naix a la plaça de l'Església i desemboca al Davall-Davall-, indicaven altres eixos secundaris que, sobretot en el segon cas, va tindre molt escassa importància com a via de comunicació. Altres eixos secundaris naixien des de la plaça de Dalt i des del portal de València.

Des del segle XIII tot el conjunt estava planificat. Al migdia i en les vies principals habitava la població. La zona nord i nord-oest, no obstant això, estaven ja parcel·lades o aprofitades com a corrals de ramats. Quan en el segle XVIII l'augment demogràfic va obligar la construcció de noves cases, els corrals van ser convertits en edificis habitables per a les persones. Precisament per estes noves edificacions, en 1775, es va fabricar un forn nou al carrer de l'Om, actualment el carrer Llarguer o carrer Llarg. Esta conversió de corrals en cases va motivar l'ampliació de nucli urbà en ravals, el de les Escoles i el de la Font Nova o de Santa Anna; en este últim raval ja hi havia algunes cases en 1370, situades extramurs.

Tot el nucli urbà, excepte la part de migdia, en què el nivell del terreny servia de protecció a les edificacions d'aquella part, estava protegit per un mur que el tancava. No es tractava d'un mur de grans proporcions, servia com a resguard de la població, com a protecció de primeres necessitats, hi va haver moments en què es va veure obligat a complir funcions de verdadera defensa.

En este mur s'obrien alguns portals situats en les entrades de les vies més importants. En 1462, davant dels fets de la guerra de Joan II, Catí va renovar les portes i les barres dels portals i va restaurar els murs destruïts. Consta documentalment que, en 1528, amb motiu del pas del rei Carles pel terme de Catí, camí de Montçó, on es van celebrar les Corts, la població va empedrar el portal de l'Almançà. En 1679, el Consell de la vila va acordar adobar el portal del Peiró de la Passió o de la Font Vella i va alçar una capelleta dedicada a Sant Roc damunt d'este portal. En este mateix portal, en 1721, es va alçar una capelleta de majors proporcions. En 1773, sobre el portal de la Font Nova, es va construir una capella dedicada a Sant Vicent Ferrer; es van alçar dos grans pilastres separades del portal, i van edificar damunt una espaiosa capella en què es van col·locar un altar, un retaule i una imatge del sant; sobre la capella hi havia una espadanya.

de 1691 el rey Carlos II concedía el "Real privilegio de Separación de la jurisdicción de la villa de Morella y erección en villas con todos los privilegios concedidos a las demás villas reales del Reino a excepción del voto en Cortes y Sorteo de Oficios de la Diputación del Reino". Como consecuencia de la independencia y ejecutando la orden del rey se entregaron las llaves de la cárcel al Justicia, se plantaron las horcas y se dio posesión "del Forno", "del Formatge", "del Graner", "de las Primícies", "de la Carnisseria", "del Pes", "de las Mesures", "de l'Hostal", "de la Taverna del Vi", "de l'Oli", "de les Aigües" y "de les Fustes".

Después de su independencia, Catí, la mayor en extensión de su término entre las aldeas de Morella, no aparece con tanta frecuencia en los documentos. Situada en un lugar aislado, sin desempeñar nunca el papel de protagonista, la población atravesó momentos económicos críticos a lo largo del siglo XVIII, motivados por la compra de los derechos que sobre ella tenía Morella; no obstante, a finales del siglo mencionado, Catí había superado la crisis económica. Durante la segunda mitad del siglo XIX y los inicios del XX, el núcleo urbano asistió a una paulatina despoblación, motivada especialmente por la emigración a centros industriales.

- Anàlisis y desarrollo urbano

En primer lugar, la forma alargada de Catí obedece a la existencia en sus dos extremos más distantes, de dos fuentes, la "Font Vella" y la "Font Nova", que aseguran el abastecimiento de agua a la población. Desde el siglo XIV los documentos constatan los trabajos de reparación de ambas fuentes, de las conducciones y de las pilas de los abrevaderos fundamentales para los ganados. La calle Mayor y las dos plazas "de Dalt" y "de Baix" sirven de conexión entre los dos manantiales y la vía que marcan, fue la más importante desde el siglo XIII.

Transversalmente, las vías de los ganados que salían hacia el Norte, hacia las montañas -calle "Sant Roc" o "D'En Galiá"- y hacia el Este, -callejón que nace en la plaza de la iglesia y desemboca en el "Davall-Davall"-, indicaban otros ejes secundarios que, sobre todo en el segundo caso, tuvo muy escasa importancia como vía de comunicación. Otros ejes secundarios nacían desde la plaza "de Dalt" y desde el portal de Valencia.

Desde el siglo XIII todo el conjunto estaba planificado. Al mediodía y en las vías principales habitaba la población. La zona Norte y Noroeste, sin embargo, estaban ya parceladas o aprovechadas como corrales de ganados. Cuando en el siglo XVIII el aumento demográfico obligó a la construcción de nuevas casas, los corrales fueron convertidos en edificios habitables para las personas. Precisamente por estas nuevas edificaciones, en 1775, se fabricó un horno nuevo en la calle de L'Om, actualmente el "carrer Llarguer" o calle Larga. Esta conversión de corrales en casas motivó la ampliación de núcleo urbano en arrabales, "el de les escoles" y el de "la Font Nova" o de "Santa Ana"; en este último arrabal ya había algunas casas en 1370, situadas extramuros.

Todo el núcleo urbano, salvo la parte de mediodía, en la que el nivel del terreno servía de protección a las edificaciones de aquella parte, estaba protegido por un muro que lo cerraba. No se trataba de un muro de grandes proporciones, servía como resguardo de la población, como protección de primeras necesidades, habiendo habido momentos en que se vio obligado a cumplir funciones de verdadera defensa.

En este muro se abrían algunos portales situados en las entradas de las vías más importantes. En 1462, ante los hechos de la guerra de Juan II, Catí renovó las puertas y las barras de los portales y restauró los muros destruidos. Consta documentalment que, en 1528, con motivo del paso del rey Carlos por el término de Catí, camino de Monzón, donde se celebraron las Cortes, la población empedró el portal del "Almançà". En 1679, el Consejo de la villa acordó adobar el portal del "Peiró de la Passió" o de la "Font Vella" y levantó una capillita dedicada a San Roque encima de este portal. En este mismo portal, en 1721, se levantó una capillita de mayores proporciones. En 1773, sobre el portal de la "Font Nova", se construyó una capilla dedicada a San Vicente Ferrer; se levantaron dos grandes pilastras separadas del portal, edificando encima una espaiosa capilla en la que se colocaron un altar, un retablo y una imagen del santo; sobre la capilla había una espadanya.

Tots estos portals, que encara es conservaven en els primers anys del segle XX, van ser derrocats per necessitats sorgides de la construcció de la carretera de Catí a l'hostal de l'Aire i de Catí a l'hostalet de Vilardecanes. En 1922 es va derrocar el portal de la Font Nova o de Sant Vicent amb el consentiment del bisbe, i es va construir una nova capella per al sant damunt del dipòsit d'aigua de la font. En 1932 es va procedir a la destrucció dels restants portals; enguany van desaparèixer el del carrer de Sant Roc, el del cementeri antic i el de Sant Joan.

L'estructura de tots estos portals era semblant, i de característiques materials i tècniques molt senzilles. Estaven adossats als murs o a les parts posteriors de les cases i es reduïen a una porta amb arc de mig punt, amb dovelles de pedra. El portal de Sant Roc tenia el gruixut d'un mur de defensa de quasi dos metres d'amplària. Els portals sobre els quals s'havia edificat una capella tenien l'estructura d'una torre cúbica, basats sobre quatre pilars d'on arrancaven quatre arcs de mig punt, l'interior dels quals, de dimensions més reduïdes, servia d'entrada a la població. Queda constància d'estos portals per fotografies anteriors a la seua destrucció en 1932.

Fins als inicis del segle XX Catí ha mantingut la seua estructura medieval. Les construccions del segle XVIII no van alterar el seu traçat; el van ampliar amb noves cases que van seguir, a pesar de la diferència de segles la tipologia de les vivendes dels segles XIII-XV. Puntualment van aportar novetats, especialment al carrer Major. A finals del segle XIX i començaments del XX, algunes cases, dins de la tipologia romàntica situades al carrer Llarguer i a la plaça de Dalt són les úniques aportacions d'una arquitectura recent a les característiques medievals de la població.

En el traçat de Catí, com s'ha indicat, hi ha dos àrees que corresponen a dos etapes de construcció. La primera àrea se subdividix en dos parts; la primera de les quals que comprén la zona del migdia, posseïx un traçat retallat, tortuós i de carrers estrets; està situada entre l'antic portal del Peiró de la Passió i l'església i entre el carrer Major i el Davall Davall, i la segona comprén el carrer Major i les dos places de Dalt i de Baix i té, en línies generals, un traçat més ampli (cal assenyalar que en 1931 es van tallar les capelles laterals de la part de l'Evangeli de l'església parroquial que estretien el pas del carrer); les dos places són àmplies, de disseny irregular les dos. La segona àrea la comprén el carrer Llarguer o carrer Llarg, seguint la planificació inicial. El traçat del carrer és, en el seu conjunt, el més regular i ampli; naix al carrer de Sant Roc i desemboca en la Font Nova, tancant, per la seua banda posterior, el nucli de la població pel costat nord-oest.

Amb l'excepció dels edificis singulars, les característiques constructives, tipològiques i distributives de les cases de tot el nucli urbà, en el seu estat originari, són molt senzilles. Els materials utilitzats són la maçoneria, unida amb morter de calç, llúida i pedres tallades en les portes d'arc de mig punt amb dovelles i en els vans de les finestres adovellades; la rajola o la fusta per als ràfols i la teula moruna per a les teulades.

La tipologia de les façanes, reflex parcial de la distribució interior, presenta com a esquemes més generals, edificis de planta baixa, pis i porxo; la planta baixa amb portada de pedra adovellada; el pis amb finestra quadrada o rectangular vertical, realitzada amb pedra picada, amb algunes motlures, especialment en la llinda i en els muntants; en algunes cases, en compte de finestra hi havia barana, no balcó, de fusta, de treball molt senzill; probablement, a partir de la segona meitat del segle XVI, algunes finestres van ser transformades en balcons, amb barana de ferro de forja senzilla; el porxo té finestra rectangular o galeria coberta. Quant a la distribució, d'acord amb la parcel·lació eminentment estreta i allargada, les cases disposaven a la planta baixa, a la part davantera, de cuina i menjador, i al fons les quadres per a les cavalleries; algunes cases tenen les quadres en la part davantera al costat de l'entrada, on s'obri un xicotet va a la façana.

El primer pis es dedicava a dormitori. El porxo estava dedicat a magatzem de grans i d'altres aliments. Les façanes estaven rematades per ràfol prou eixit de rajola o de fusta molt elemental. La teulada era de teula moruna fabricada en un principi a Catí, en 1424 i fins a finals del segle XVII; en època recent les teules s'importaven de Traiguera i d'Albocàsser.

Todos estos portales, que todavía se conservaban en los primeros años del siglo XX, fueron derrocados por "necesidades" surgidas de la construcción de la carretera de Catí a la "Venta del Aire" y de Catí a "L'Hostalet de Vilardecanes". En 1922 se derribó el portal de la "Font Nova" o de "San Vicente" con el consentimiento del Obispo, y se construyó una nueva capilla para el santo encima del depósito de agua de la fuente. En 1932 se procedió a la destrucción de los restantes portales; en este año desaparecieron el de la calle de San Roque, el del Cementerio antiguo y el de Sant Joan.

La estructura de todos estos portales era similar, y de características materiales y técnicas muy sencillas. Estaban adosados a los muros o a las partes traseras de las casas y se reducían a una puerta con arco de medio punto, con dovelas de piedra. El portal de Sant Roc tenía el grueso de un muro de defensa, de casi dos metros de anchura. Los portales sobre los que se había edificado una capilla tenían la estructura de una torre cúbica, basados sobre cuatro pilares de los que arrancaban cuatro arcos de medio punto, el interior de los cuales, de dimensiones más reducidas, servía de entrada a la población. Queda constancia de estos portales por fotografías anteriores a su destrucción en 1932.

Hasta los inicios del siglo XX Catí ha mantenido su estructura medieval. Las construcciones del siglo XVIII no alteraron su trazado; lo ampliaron con nuevas casas que siguieron, pese a la diferencia de siglos la tipología de las viviendas de los siglos XIII-XV. Puntualmente aportaron novedades, especialmente en la calle Mayor. A finales del siglo XIX y comienzos del XX, algunas casas, dentro de la tipología romántica situadas en el "carrer Llarguer" y en la plaza de "Dalt" son las únicas aportaciones de una arquitectura reciente a las características medievals de la población.

En el trazado de Catí, como se ha indicado, existen dos áreas que corresponden a dos etapas de construcción. La primera área se subdivide en dos partes; la primera de las cuales que comprende la zona del mediodía, posee un trazado recortado, tortuoso y de calles estrechas; está situada entre el antiguo portal del "Peiró de la Passió" y la iglesia y entre la calle "major" y el "Davall Davall" y la segunda comprende la calle Mayor y las dos plazas de "Dalt" y de "Baix" y tiene, en líneas generales, un trazado más amplio (hay que señalar que en 1931 se cortaron las capillas laterales de la parte del evangelio de la iglesia parroquial que estrechaban el paso de la calle); las dos plazas son amplias, de diseño irregular ambas. La segunda área la comprende el "carrer llarguer" o calle Larga, siguiendo la planificación inicial. El trazado de la calle es, en su conjunto, el más regular y amplio; nace en la calle de San Roque y desemboca en la Font Nova, cerrando, por su parte posterior, el núcleo de la población por el lado Noroeste.

Con la excepción de los edificios singulares, las características constructivas, tipológicas y distributivas de las casas de todo el núcleo urbano, en su estado originario, son muy sencillas. Los materiales utilizados, son la mampostería, unida con mortero de cal, enlucida y piedras de cantería en las puertas de arco de medio punto con dovelas y en los vanos de las ventanas adinteladas; el ladrillo o la madera para los aleros y la teja moruna para los tejados.

La tipología de las fachadas, reflejo parcial de la distribución interior, presenta como esquemas más generales, edificios de planta baja, piso y desván; la planta baja con portada de piedra adovellada; el piso con ventana cuadrada o rectangular vertical, realizada con piedra picada, con algunas molduraciones, especialmente en el dintel y en los montantes; en algunas casas, en lugar de ventana había baranda, no balcón, de madera, de trabajo muy sencillo; probablemente, a partir de la segunda mitad del siglo XVI, algunas ventanas fueron transformadas en balcones, con baranda de hierro de forja sencilla; el desván tiene ventana rectangular o galería cubierta. En cuanto a la distribución, de acuerdo con la parcelación eminentemente estrecha y alargada, las casas disponían en la planta baja, en la parte delantera, de cocina y comedor, y al fondo las cuadras para las caballerías; algunas casas tienen las cuadras en la parte delantera junto a la entrada, abriéndose un pequeño vano en la fachada.

El primer piso se dedicaba a dormitorio. El desván estaba dedicado a almacén de granos y de otros alimentos. Las fachadas estaban rematadas por alero bastante salido de ladrillo o de madera muy elemental. El tejado era de teja moruna fabricada en un principio en Catí, en 1424 y hasta finales del siglo XVII; en época reciente las tejas se importaban de Traiguera y de Albocàsser.

– Edificis singulars

1. Església parroquial. Segles XIII-XVIII

Encara que de característiques tipològiques del segle XIII en el cos central de la seua fàbrica, documentalment no es coneix cap notícia relativa a esta d'este segle.

En 1315, en una visita pastoral, consta que l'església estava oberta al culte i que disposava de llibres i d'ornaments necessaris. Al llarg del segle XIV, distints documents donen coneixement de les obres que es realitzaven en distints capelles del temple: el 8 de novembre de 1377 es fabricava la de Sant Miquel i de Sant Pere Apòstol; la va manar construir Pere Montserrat, mercader de llanes i teixits i la va realitzar Bertomeu Duran, pedrapiquer de Tortosa; el 25 d'abril de 1389 es va construir la de Sant Martí, primera de l'Epístola, realitzada pel pedrapiquer de Catí, Jaume Sans; l'11 de maig de 1405 els jurats Guillen Albert i Esteve Martí van concertar amb el pedrapiquer Berenguer Roca i Jaume Sans l'obra de la sagristia (primitiva) i del cor; en 1447 es construïa la capella dels Sants Joans, costejada per la família Sant Joan; en 1448, el 17 de febrer, es va començar la fàbrica de la primera capella de la Passió per part de Pedro Crespo, pedrapiquer de Santander veí a Catí; esta capella la van cedir els seus propietaris al mercader Joan Spigol; en 1451 es construïa la segona capella de la Passió per part dels mestres Pedro Crespo i Antonio Arbó; en 1501, el 10 d'octubre es va fundar un llegat per a construir la capella de les Ànimes que es va construir en 1503 i 1504 pel pedrapiquer Joan Bellmunt. En 1615, el mestre Pedro del Sol edificava el nou campanar de l'església. Entre 1616 i 1628 es va construir el cor nou en substitució del vell. I cap a 1678 s'havia construït la sagristia nova i l'arxiu del temple. El 20 de març de 1742 es van iniciar els fonaments de la nova capella de la Comunió. El 3 de maig del mateix any es va posar la primera pedra, i les obres van acabar en 1744; van ser els encarregats de la seua execució els cinc germans Blasco, de Catí, en este últim any el pintor de Sant Mateu, Pascual Mespletera, va realitzar la decoració pictòrica de la capella.

En l'estructura originària, l'església de Catí pertany a un grup d'esglésies de nau única dividida en trams definits pels arcs apuntats i pilastres que els suporten; la seua coberta primitiva, conservada en part sobre la volta del segle XVIII, és de fusta, de dos aiguavessos. Este tipus d'estructura, més o menys enriquida, és comuna en l'arquitectura gòtica valenciana de la segona meitat del segle XIII i posseïx un bon nombre d'exemples en la comarca de Morella i al Maestrat. A l'estructura primitiva s'hi van afegir, al llarg dels segles XIV-XV capelles laterals, que, a pesar de la seua diversitat sobretot ornamental, no van restar el sentit d'espai únic que posseïx el temple originari. Quan en el segle XVIII es va construir la capella de la Comunió, esta es va afegir pel costat de l'Epístola al primer cos, sense suposar cap ruptura de l'interior del segle XIII.

Tres portes situades als peus i als costats de l'Epístola i de l'Evangeli comuniquen l'interior del temple; la dels Peus, primitivament, en relació directa amb la casa del capellà; la del costat de l'Evangeli, la més rica en decoració, que s'obri al carrer Major, és d'arc de mig punt amb muntants i dovelles de pedra picada, la del costat de l'Epístola que comunica amb la plaça, també de pedra picada, amb arc de mig punt i dovelles molt allargades. La capella de la Comunió té porta pròpia que dona a la plaça de l'església; la porta és de falsa llinda.

Exteriorment presenta murs de maçoneria i carreuat angular en les parts més rellevants, i està coberta de dos aiguavessos. Adossada als peus, al costat de l'Evangeli es troba la torre quadrada, que, en el segon cos és de carreuat, amb dos vans en cada un dels costats, per a allotjar les campanes.

A l'interior conserva importants mostres d'art pictòric –retaula de Jacomart, pintures murals de la capella de la Comunió– d'orfebreria i de relleus escultòrics–, procedents del cor.

2. Casa de la Vila. Segle xv

Abans de la construcció de l'actual casa de la Vila, les reunions del Consell s'efectuaven en alguna de les cases que es troben entre el Delme i el forn Vell. En 1417 es van iniciar els preparatius per a construir una nova casa de la Vila; estos preparatius consistents en

– Edificios singulares

1. Iglesia parroquial. Siglos XIII-XVIII

Aunque de características tipológicas del siglo XIII en el cuerpo central de su fábrica, documentalment no se conoce ninguna noticia relativa a la misma de este siglo.

En 1315, en una visita pastoral, consta que la iglesia estaba abierta al culto y que disponía de libros y ornamentos necesarios. A lo largo del siglo XIV, distintos documentos dan conocimiento de las obras que se realizaban en distintas capillas del templo: el 8 de noviembre de 1377 se fabricaba la de San Miguel y de San Pedro Apóstol; la mandó construir Pere Montserrat, mercader de lanas y tejidos y la realizó Bertomeu Durán, cantero de Tortosa; el 25 de abril de 1389 se construyó la de San Martín, primera de la epístola, realizada por el cantero de Catí, Jaume Sans; el 11 de mayo de 1405 los jurados Guillen Albert y Esteve Martí concertaron con el cantero Berenguer Roca y Jaume Sans la obra de la sacristía (primitiva) y del coro; en 1447 se construía la capilla de los Santos Juanes, costeadada por la familia Sant Joan; en 1448, el 17 de febrero, se empezó la fábrica de la primera capilla de la Pasión por parte de Pedro Crespo, cantero de Santander vecindado en Catí; esta capilla la cedieron sus propietarios al mercader Joan Spigol; en 1451 se construía la segunda capilla de la Pasión por parte de los maestros Pedro Crespo y Antonio Arbó, en 1501, el 10 de octubre se fundó un legado para construir la capilla de las almas, construyéndose en 1503 y 1504 por el cantero Joan Bellmunt. En 1615, el maestro Pedro del Sol edificaba el nuevo campanario de la iglesia. Entre 1616 y 1628 se construyó el coro nuevo en sustitución del viejo. Y hacia 1678 se había construido la sacristía nueva y el archivo del templo. El 20 de marzo de 1742 se iniciaron los cimientos de la nueva capilla de la Comunió. El 3 de mayo del mismo año se puso la primera piedra y las obras terminaron en 1744, siendo los encargados de su ejecución los cinco hermanos Blasco, de Catí, en este último año el pintor de Sant Mateu, Pascual Mespletera, realizó la decoración pictórica de la capilla.

En su estructura originaria, la iglesia de Catí pertenece a un grupo de iglesias de nave única dividida en tramos definidos por los arcos apuntados y pilastras que los soportan; su cubierta primitiva, conservada en parte sobre la bóveda del siglo XVIII, es de madera, a dos aguas. Este tipo de estructura, más o menos enriquecida, es común en la arquitectura gòtica valenciana de la segunda mitad del siglo XIII y posee un buen número de ejemplos en la comarca de Morella y en el Maestrat. A la estructura primitiva se le añadieron, a lo largo de los siglos XIV-XV capillas laterales, que, pese a su diversidad sobre todo ornamental, no restaron el sentido de espacio único que posee el templo originario. Cuando en el siglo XVIII se construyó la capilla de la Comunió, ésta se añadió por el lado de la Epístola al primer cuerpo, sin suponer ninguna ruptura del interior del siglo XIII.

Tres puertas situadas a los pies y en los lados de la epístola y del evangelio comunican el interior del templo; la de los pies, primitivamente, en relación directa con la casa del cura; la del lado del evangelio, la más rica en decoración, que se abre a la calle Mayor, es de arco de medio punto con montantes y dovelas de cantería, la del lado de la epístola que comunica con la plaza, también de cantería, con arco de medio punto y dovelas muy alargadas. La capilla de la Comunió tiene puerta propia que da a la plaza de la iglesia; la puerta es de falso dintel.

Exteriormente presenta muros de mampostería y sillería angular en las partes más relevantes, y está cubierta a dos aguas. Adosada a los pies, al lado del evangelio se encuentra la torre cuadrada, que, en el segundo cuerpo es de sillería, con dos vanos en cada uno de los costados, para alojar las campanas.

En el interior conserva importantes muestras de arte pictórico –retablo de Jacomart, pinturas murales de la capilla de la Comunió–, de orfebrería y de relieves escultóricos– procedentes del Coro.

2. Casa de la Vila. Siglo xv

Antes de la construcción de la actual "Casa de la Vila", las reuniones del Consejo se efectuaban en alguna de las casas que se encuentran entre el Delme y el "Forn Vell". En 1417 se iniciaron los preparativos para construir una nueva "Casa de la Vila"; estos

la compra de fusta adequada, de pedra bona i de terres per a fabricar teules van durar fins a 1428, d'estos es va encarregar Bernat Turó, de Traiguera, que en este últim any va iniciar la construcció del nou edifici ajudat pels seus fills Joan i Bernat. En 1437 es van realitzar els pedregosos, bancs, cancell, finestres i portes de les escales; es va empedrar, o millor es van posar palets de riu al sòl de la Casa. El conjunt de l'edifici va servir per a albergar el Consell en la seua planta principal; a partir de 1437 els baixos es van habilitar com a carnisseria comunal i les parts posteriors i les altes es van destinar per a depòsit de blat; les parts inferiors i baixes van complir la funció de presó.

L'edifici, la façana principal del qual dona al carrer Major, té una estructura mixta, resultat de la combinació d'una llotja amb una vivenda senyorial, semblant als de Morella i Vilafranca. La part inferior, en la seua mitat davantera la configuren quatre arcs que arranquen d'un pilar central i que configuren un gran espai cobert, com una llotja, i els dos arcs apuntats de la façana. El pis principal, recolzat sobre bigues senzilles de fusta i empedrat, ocupa tota la superfície de la llotja inferior; en este s'obren al carrer dos finestres gòtiques coronelles; el sostre de fusta, pla, devia tindre en els seus orígens, decoració pictòrica. Damunt del cos principal el terrat descansa sobre el sostre de fusta i el cobrix una teulada orientada cap al carreró. En el segle XVIII a la façana principal, s'hi va afegir un ràfol de fusta, de gran volada, que, desgraciadament, no es conserva.

Està realitzat en maçoneria unida amb morter de calç i en carreus, especialment treballats en la façana principal.

3. El Delme

El Delme o la torre és un edifici de grans proporcions, que, en els seus orígens devia ser el lloc on s'arreglaven el delme de les collites, etc., per al senyor de la vila. En 1333 ja existia, ja que allí es reunien els consellers abans de tindre un edifici propi. En un altre document del 23 de setembre de 1375 es parla de la torre del poble i d'unes cases contigües a la torre que, sens dubte, s'han de referir al mateix edifici.

En el segle XVIII l'estructura primitiva es va veure parcialment mutilada per la construcció de tres casetes que donen a la plaça. En el segle XIX i en el segle XX s'ha modificat substancialment la seua orientació i distribució interior, en obrir una porta al carrer Major, quan la principal havia estat sempre al carreró de l'Església.

L'edifici formava una unitat amb el forn vell, que unit al Delme, obliga a pensar que tota esta àrea va ser, probablement, pertinença de Ramon Castellà com a senyor de Catí, i de Morella quan va comprar els drets.

En l'estat actual de conservació, si bé es mantenen parts fonamentals de l'edifici, és difícil fer-se la idea de la funció que van poder tindre en el seu origen. A partir de la porta principal situada al carreró de l'Església, a la dreta, donant sobre el carrer Major devia estar la zona destinada a vivenda; una finestra ogival en esta direcció així pareix indicar-ho; al centre i cap a l'esquerra de la porta devia estendre's un pati, des del qual s'arribava al forn vell; al fons del pati, el cos més alt de l'edifici, mostra grans arcs apuntats tapiats dels quals es desconeix la funció i el significat.

4. L'hospital i la seua capella

Està situat en el raval de les Escolles i la seua fundació data de 1321. Estava dedicat a cura de malalts i dotat amb tres llits. Segons consta documentalment, durant el segle XVIII va patir obres de renovació, igual que la seua capella que va ser beneïda el 31 de desembre de 1739.

Donats els escassos testimonis conservats en este tipus d'arquitectura, l'hospital de Catí, a pesar de les seues minúscules proporcions i de la seua pobresa constructiva, de la qual només destaquen la fornícula de la façana que, fins a 1936, va albergar una escultura de la Santíssima Trinitat, l'escut de la vila i l'espadaña, hauria d'estar millor conservat. Posseïx un escut.

preparativos consistentes en la compra de madera adecuada, de piedra buena y de tierras para fabricar tejas duraron hasta 1428, encargándose de los mismos Bernat Turó, de Traiguera, quien en este último año inició la construcción del nuevo edificio ayudado por sus hijos Joan y Bernat. En 1437 se realizaron los pedrizos, bancos, cancel, ventanas y puertas de las escaleras; se empedró, o mejor se enmorrilló el piso de la "Casa". El conjunto del edificio sirvió para albergar al consejo en su planta principal; a partir de 1437 los bajos se habilitaron como carnicería comunal y las partes posteriores y altas se destinaron para depósito de trigo; las partes inferiores y bajas cumplieron la función de cárcel.

El edificio, cuya fachada principal recae en la calle Mayor, tiene una estructura mixta, resultado de la combinación de una lonja con una vivienda señorial, similar a los de Morella y Vilafranca. La parte inferior, en su mitad delantera la configuran cuatro arcos que arrancan de un pilar central y que configuran un gran espacio cubierto, como una lonja, y los dos arcos apuntados de la fachada. El piso principal, apoyado sobre vigas sencillas de madera y empedrado, ocupa toda la superficie de la lonja inferior; en él se abren a la calle dos ventanas góticas ajimezadas; el techo de madera, plano, debía tener en sus orígenes, decoración pictórica. Encima del cuerpo principal la azotea descansa sobre el techo de madera y la cubre un tejado orientado hacia el callejón. En el siglo XVIII a la fachada principal se le añadió un alero de madera, de gran voladizo, que desgraciadamente no se conserva.

Está realizado en mampostería unida con mortero de cal y en sillares, especialmente trabajados en la fachada principal.

3. El Delme

El Delme o la torre es un edificio de grandes proporciones, que, en sus orígenes debió ser el lugar donde se recogía el diezmo, "delme", de las cosechas, etc., para el señor de la villa. En 1333 ya existía, puesto que en él se reunían los consejeros antes de tener un edificio propio. En otro documento del 23 de septiembre de 1375 se habla de la torre del pueblo y de unas casas contiguas a ella que, sin duda se deben referir al mismo edificio.

En el siglo XVIII la estructura primitiva se vio parcialmente mutilada por la construcción de tres casitas que dan a la plaza. En el siglo XIX y en el siglo XX se ha modificado substancialmente su orientación y distribución interior, al abrir una puerta a la calle Mayor, cuando la principal había estado siempre en el callejón de la iglesia.

El edificio formaba una unidad con el "forn vell" que, unido al "delme", obliga a pensar que toda esta área fue, probablemente, pertenencia de Ramón Castellà como señor de Catí, y de Morella cuando compró los derechos.

En el estado actual de conservación, si bien se mantienen partes fundamentales del edificio, resulta difícil hacerse la idea de la función que pudieron tener en su origen. A partir de la puerta principal situada en el callejón de la iglesia, a la derecha, recayendo sobre la calle Mayor debía estar la zona destinada a vivienda; una ventana ogival en esta dirección así parece indicarlo; al centro y hacia la izquierda de la puerta se debía extender un patio, desde el cual se llegaba al "forn vell"; al fondo del patio, el cuerpo más alto del edificio, muestra grandes arcs apuntados tapiados de los cuales se desconoce su función y significado.

4. El Hospital y su capilla

Está situado en el "Raval de les Escolles" y su fundación data de 1321. Estaba dedicado al cuidado de enfermos y dotado con tres camas. Según consta documentalment, durante el siglo XVIII sufrió obras de renovación, al igual que su capilla que fue bendecida el 31 de diciembre de 1739.

Dados los escasos testimonios conservados en este tipo de arquitectura, el hospital de Catí, pese a sus minúsculas proporciones y a su pobreza constructiva, de la que solamente destacan la hornacina de la fachada que, hasta 1936, albergó una escultura de la Santísima Trinidad, el escudo de la villa y la espadaña, debería estar mejor conservado. Posee un escudo.

5. Edificis civils. Segles xiv-xviii

Corresponent als dos períodes de major poder econòmic motivat pel comerç de les llanes i per la fabricació de draps, a Catí es van alçar alguns edificis particulars que sobreixen del conjunt, tant per l'àrea que ocupen com pel volum, materials i decoració interna i exterior. Desgraciadament, han desaparegut algunes cases i per un altre costat no s'ha pogut localitzar amb exactitud la mansió d'un dels mercaders més rics de Catí en el segle XV, la de Joan Spigol. En tot este tipus de vivendes de major excel·lència, situades a la plaça de l'Església, al carrer Major, en les places de Dalt i de Baix, el nombre més gran correspon a una tipologia que amplia notòriament els esquemes populars i que decora puntualment algunes parts de les seues façanes –escuts de la casa abadia i de la casa Sans Lleó.

Dos edificis de majors dimensions són la casa de la família Sant Joan, del segle XV i la de la família Montserrat, del segle XVIII. La casa dels Sant Joan, més coneguda per casa de Miralles, va ser manada construir pel mercader i notari de Catí Ramon Sant Joan, marmessor de Joan Spigol, cap a 1455. Es va encarregar dels treballs de construcció el mestre Pedro Crespo, el mateix que va obrir la capella de la Passió de l'església per a Joan Spigol. En l'interior, a pesar de les seues transformacions, encara es poden apreciar algunes traces originàries: així en la planta baixa, en la part posterior, s'observen les dependències de les cavallerisses, del celler i potser de la cuina. En el pis superior estaven els dormitoris. Des de l'exterior, tot l'edifici presenta unes característiques semblants a les del pis principal de la casa de la Vila de la qual el separa només un carreró. En la façana principal ofereix un gran llenç de paret obert originàriament, en la planta baixa, per una porta d'arc de mig punt i, potser per dos finestres; una motlura que complix una funció organista, separa visualment des de l'exterior la planta baixa del primer pis, en la façana de la qual s'obri dos grans finestrals rectangulars verticals, amb coronella central i elegants treballs de calats en la part superior. Remata la façana un ràfol de fusta, de gran volada, construït amb gran riquesa decorativa en el segle XVIII. Tota la façana davantera està realitzada amb carreus; la part posterior només amb maçoneria. Este tipus d'arquitectura està dins de les característiques de l'arquitectura gòtica catalana del segle XIV, amb tendència a l'horitzontalitat i a la definició neta de superfícies i volums, i troba paral·lelisme amb l'Ajuntament de Sant Mateu.

Junt amb la casa de Sant Joan es troba la dels Montserrat, segurament del segle XVIII, que si bé en l'actualitat no conserva en el seu exterior les característiques de l'època, en el seu interior, la gran escala quadrada amb llanternó superior, la convertixen en un dels escassos exemples d'este tipus d'arquitectura en terres de l'interior.

ANNEX II

Béns d'interés cultural compresos en el conjunt històric. Delimitació dels seus entorns de protecció

1. Escuts

En el nucli històric de Catí es troben els següents escuts o peces semblants:

- Escut de la casa abadia.
- Emblema i inscripció en la casa del mercader Jerónimo Martí.
- Escut nobiliari de la casa dels Sans.
- Escut nobiliari de la casa al carrer Sant Joan.
- Escut de l'antic hospital
- Escuts de l'església

Entorns de protecció dels escuts: es considera com a entorn de protecció dels escuts els edificis on es troben ubicats.

2. Recinte emmurallat o tanca

Antiga cinta murària que protegia la població, i que per la situació dels antics portals derrocats es considera que vorejava les illes cadastrals números 77469, 78461, 78452, 78451, 77457, 77446, 77458, 76458.

5. Edificios civiles. Siglos XIV-XVIII

Correspondiendo a los dos periodos de mayor poder económico motivado por el comercio de las lanas y por la fabricación de paños, en Catí se levantaron algunos edificios particulares que sobresalen del conjunto, tanto por el área que ocupan como por el volumen, materiales y decoración interna y exterior. Desgraciadamente han desaparecido algunas casas y por otro lado no se ha podido localizar con exactitud la mansión de uno de los mercaderes más ricos de Catí en el siglo XV, la de Joan Spigol. En todo este tipo de viviendas de mayor prestancia, situadas en la plaza de la iglesia, en la calle Mayor, en las plazas de "Dalt y de "Baix", el mayor número corresponde a una tipología que amplía notoriamente los esquemas populares y que decora puntualmente algunas partes de sus fachadas –escudos de la casa abadia y de la casa Sans León-.

Dos edificios de mayores dimensiones son la casa de la familia Sant Joan, del siglo XV y la de la familia Montserrat, del siglo XVIII. La casa de los Sant Joan, más conocida por "Casa de Miralles", fue mandada construir por el mercader y notario de Catí Ramón Sant Joan, marmessor de Joan Spigol, hacia 1455. Se encargó de los trabajos de construcción el maestro Pedro Crespo, el mismo que obró la capilla de la Pasión de la iglesia para Joan Spigol. En el interior, pese a sus transformaciones, todavía se pueden apreciar algunas trazas originarias: así en la planta baja, en la parte posterior, se observan las dependencias de las caballerizas, de la bodega y quizá de la cocina. En el piso superior estaban los dormitorios. Desde el exterior, todo el edificio presenta unas características similares a las del piso principal de la "Casa de la Vila" de la que lo separa solamente un callejón. En su fachada principal ofrece un gran lienzo de pared abierto originariamente, en su planta baja, por una puerta de arco de medio punto y, quizá por dos ventanas; una moldura que cumple una función organista, separa visualmente desde el exterior la planta baja del primer piso, en cuya fachada se abre dos grandes ventanales rectangulares verticales, con ajimez central y elegantes trabajos de calados en su parte superior. Remata la fachada un alero de madera, de gran voladizo, construido con gran riqueza decorativa en el siglo XVIII. Toda la fachada delantera está realizada con sillares; la parte posterior solamente con mampostería. Este tipo de arquitectura está dentro de las características de la arquitectura gótica catalana del siglo XIV, con tendencia a la horizontalidad y a la definición neta de superficies y volúmenes y encuentra paralelismos con el Ayuntamiento de San Mateo.

Junto a la casa de Sant Joan se encuentra la de los Montserrat, seguramente del siglo XVIII, que si bien en la actualidad no conserva en su exterior las características de la época, en su interior, la gran escalera cuadrada con linterna superior, la convierten en uno de los escasos ejemplos de este tipo de arquitectura en tierras del interior.

ANEXO II

Bienes de interés cultural comprendidos en el conjunto histórico. Delimitación de sus entornos de protección

1. Escudos

En el casco histórico de Catí se encuentran los siguientes escudos o piezas similares:

- Escudo de la Casa Abadia.
- Emblema e inscripció en la casa del mercader Jerónimo Martí.
- Escudo nobiliario de la casa de los Sans.
- Escudo nobiliario de la casa en la calle San Juan.
- Escudo del antiguo hospital
- Escudos de la iglesia

Entornos de protección de los escudos: se considera como entorno de protección de los escudos los edificios donde se encuentran ubicados.

2. Recinto amurallado o cerca

Antigua cinta muraria que protegia la población y que por la situación de los antiguos portales derrocados se considera que bordeaba las manzanas catastrales números 77469, 78461, 78452, 78451, 77457, 77446, 77458, 76458.

Entorn de protecció de la cinta murària

– Perímetre interior: Des de l'origen punt A, la línia continua a cinc metres de les alineacions de les illes cadastrals números 76458, 77469, 78461, 78452, 78451, 77457, 77446, 77458, que donen als carrers: de l'Hospital, Extramurs, Sol i del Molí a l'interior d'estes, fins al punt d'origen.

– Perímetre exterior: Des del punt d'origen B, la línia inclou les façanes que donen al carrer de l'Hospital de l'illa cadastral número 75445, gira incloent la façana de la parcel·la número 01 d'esta illa que dona al carrer Pla de Sant Roc. Creua este carrer i inclou les façanes de les parcel·les números 25, 24, 23, 22, 21, 20 i 19 de l'illa número 75456. Creua el carrer Pla de Sant Roc i prossegueix per les façanes de les parcel·les 36, 35, 32, 31, 30, 29, 28, 27, 26, 25, 24, 23, 22, 21, 20, 19, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10, 04, 9, 8 i la 7 de l'illa 76462 fins a creuar el carrer d'Extramurs fins a la façana de la parcel·la número 03 de l'illa número 77464. Prossegueix per les façanes de les parcel·les número 03, 02 i 01 de l'illa número 77464, i continua en paral·lel al carrer d'Extramurs i inclou la façana de l'illa número 77474 que dona al carrer de Sant Anna i al carrer d'Extramurs fins a girar i continuar per les façanes de les parcel·les 17, 16, 15, 12, 13 i 11 de l'illa número 77476. Creua el carrer de Santa Anna i incorpora les parcel·les 20, 19, 18, 17 de l'illa cadastral número 78472. Creua el carrer de Sant Vicent i prossegueix per la façana de la parcel·la número 10, per a incloure-la fins a creuar el carrer de Sant Vicent i incorporar les parcel·les 10, 05, 04, 03, 01 de l'illa 78469. Prossegueix per les façanes de les illes 78441 que donen al carrer del Sol i a la plaça del Sol. Creua el carrer del Molí i hi incorpora la façana de la parcel·la número 01 de l'illa número 77435. Incorpora les façanes de les parcel·les 24 i 25 de l'illa cadastral número 76423. Creua el carrer A des del punt anterior, i prossegueix per la façana de la parcel·la número 10 de l'illa número 76434 en direcció al carrer del Molí, gira i incorpora les façanes d'esta illa que donen al carrer del Molí i del Raval de l'Escola fins a la número 42. Creua el carrer fins a la façana número 32 de l'illa número 75445 per la qual prossegueix incorporant les façanes d'esta illa fins al punt d'origen B.

ANNEX III

Béns de rellevància local

Relació de les edificacions més destacades del Conjunt Històric de Catí, considerades com Béns de Rellevància Local, i que han de ser inscrits en la secció 2a de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià:

- Casa Ajuntament o casa de la Vila
- Església parroquial i casa abadia
- Casa dels Miralles o dels Sants Joans
- Casa dels Montserrat
- Font de Sant Vicent
- El Delme

ANNEX IV

Normativa de protecció del conjunt històric i dels seus monuments i entorns de protecció

Conjunt històric

Article 1. Segons el que disposa l'article 35 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià qualsevol intervenció necessitarà, amb caràcter previ a la concessió de llicència o aprovació municipal, l'autorització de la conselleria competent en matèria de cultura; la dita autorització s'ajustarà als criteris establits en l'article 39 de l'esmentada llei i les determinacions d'esta normativa que en aplicació de la normativa es concreten per a este àmbit.

Entorno de protección de la cinta muraria

– Perímetro interior: Desde el origen punto A, la línea continúa a cinco metros de las alineaciones de las manzanas catastrales números 76458, 77469, 78461, 78452, 78451, 77457, 77446, 77458, recayentes a las calles: Hospital, Extramuros, Sol y Molino en el interior de las mismas, hasta el punto de origen.

– Perímetro exterior: Desde el punto de origen B, la línea incluye las fachadas recayentes a la calle Hospital de la manzana catastral número 75445, gira incluyendo la fachada de la parcela nº 01 de esta manzana recayente a la calle Llano de San Roque. Cruza esta calle e incluye las fachadas de las parcelas números 25, 24, 23, 22, 21, 20 y 19 de la manzana nº 75456. Cruza la calle Llano de San Roque y prosigue por las fachadas de las parcelas 36, 35, 32, 31, 30, 29, 28, 27, 26, 25, 24, 23, 22, 21, 20, 19, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10, 04, 9, 8 y la 7 de la manzana 76462 hasta cruzar la calle Extramuros hasta la fachada de la parcela nº 03 de la manzana nº 77464. Prosigue por las fachadas de las parcelas nº 03, 02 y 01 de la manzana nº 77464, y continúa en paralelo a la calle Extramuros e incluye la fachada de la manzana nº 77474 recayente a la calle Santa Ana y a la calle Extramuros hasta girar y continuar por las fachadas de las parcelas 17, 16, 15, 12, 13 y 11 de la manzana nº 77476. Cruza la calle Santa Ana e incorpora las parcelas 20, 19, 18, 17 de la manzana catastral nº 78472. Cruza la calle San Vicente y prosigue por la fachada de la parcela nº10, para incluirla hasta cruzar la calle San Vicente e incorporar las parcelas 10, 05, 04, 03, 01 de la manzana 78469. Prosigue por las fachadas de las manzanas 78441 recayentes a la calle del Sol y la plaza del Sol. Cruza la calle Molino e incorpora la fachada de la parcela nº 01 de la manzana nº 77435. Incorpora las fachadas de las parcelas 24 y 25 de la manzana catastral nº 76423. Cruza la calle A desde el punto anterior, y prosigue por la fachada de la parcela nº 10 de la manzana nº 76434 en dirección a la calle Molino, gira e incorpora las fachadas de esta manzana recayentes a la calle Molino y Arrabal de la Escuela hasta la nº 42. Cruza la calle hasta la fachada nº 32 de la manzana nº 75445 por la que prosigue incorporando las fachadas de esta manzana hasta el punto de origen B.

ANEXO III

Bienes de relevancia local

Relación de las edificaciones más destacadas del Conjunto Histórico de Catí, consideradas como Bienes de Relevancia Local, y que deben ser inscritos en la Sección 2ª del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano:

- Casa Ayuntamiento o Casa de la Vila
- Iglesia parroquial y casa abadía
- Casa de los Miralles o de los Sant Joan
- Casa de los Monserrat
- Fuente de San Vicente
- El Delme

ANEXO IV

Normativa de protección del conjunto histórico y de sus monumentos y entornos de protección

Conjunto histórico

Artículo 1. A tenor de lo dispuesto en el artículo 35 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, cualquier intervención precisará, con carácter previo a la concesión de licencia o aprobación municipal, la autorización de la Conselleria competente en materia de cultura; dicha autorización se ajustará a los criterios establecidos en el artículo 39 de la citada Ley y las determinaciones de esta normativa que en aplicación de la misma se concretan para este ámbito.

Article 2. L'article anterior regirà transitòriament fins a l'aprovació del preceptiu Pla Especial de Protecció o siga convalidat, si és procedent, el planejament vigent a l'efecte de l'article 34.2 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

Article 3. El règim d'intervencions patrimonialment admissibles en els béns seleccionats en el present decret per al seu reconeixement com a Béns de Rellevància Local garantirà la protecció integral dels seus valors d'acord amb el que disposa l'article 50 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, per als béns així reconeguts. Això sense perjudi de l'obligació municipal d'adaptar el contingut del seu Catàleg de Béns i Espais Protegits als efectes d'incloure estos immobles amb l'expressada qualificació, fet que implicarà la plena aplicació d'allò que s'ha preceptuat en l'esmentat article.

Article 4. Totes les intervencions requeriran, per a la seua autorització patrimonial, la definició precisa del seu abast, amb la documentació tècnica que per la seua especificitat els corresponga, i amb la ubicació parcel·l·lària i el suport fotogràfic que permeta constatar la situació de partida i la seua transcendència patrimonial.

Este últim aspecte serà avaluat pel tècnic municipal del sospesat informe del qual l'Ajuntament podrà derivar la no necessària d'autorització prèvia en actuacions que se situen fora del present marc normatiu per falta de transcendència patrimonial, com seria el cas de les obres i instal·lacions dirigides a la correcta conservació, bon ús i habitabilitat interior dels immobles que no tinguen reconeixement individualitzat de Bé d'Interés Cultural o Bé de Rellevància Local, i que, per plantejament, tècnica i abast no suposen posar en perill els valors de l'edifici, en si mateix i/o en la seua contribució als valors generals de l'àmbit protegit.

En estos casos, l'Ajuntament comunicarà a la conselleria competent en matèria de cultura en el termini de 10 dies, la concessió de llicència municipal, i hi adjuntarà, com a mínim, l'informe tècnic que es menciona en el paràgraf anterior, un pla d'ubicació i el suport fotogràfic que permeta constatar la situació de partida i la seua falta de transcendència patrimonial.

Article 5. Amb les úniques excepcions que la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià estableix, i que justificadament pogueren ser invocades, i mentres no es proveïssa del planejament a què fa referència l'article 2 de la present normativa, les intervencions atendran els criteris següents:

1. Es mantindran les pautes de parcel·l·lació històrica del conjunt.
2. Les alineacions i alçàries seran les històriques que s'han conservat fins al moment actual.

3. L'ús característic dels edificis serà el residencial amb els usos compatibles acceptats per les Normes Subsidiàries vigents (AD 13.6.96).

4. Mentres no es procedisca a la catalogació individualitzada del patrimoni arquitectònic del conjunt, els edificis tradicionals mantindran les seues façanes originals. Les obres de restauració de façana, així com les de reforma interior que aconseguisquen el nivell de rehabilitació global de l'immoble, hauran de repristinar la morfologia exterior, conforme als seus valors arquitectònics específics i definició primigènia. Als immobles la morfologia dels quals resulte dissonant respecte de la característica de la zona, estes actuacions comportaran l'adequació de la façana i cobertes a les condicions establides en la present normativa per a les edificacions de nova planta. Les intervencions en plantes baixes comportaran el respecte –i recuperació si és el cas– de la part corresponent de la façana de l'immoble.

5. Les façanes de nova planta o de remodelació d'aquelles no tradicionals s'adequaran amb caràcter estètic i material a la tipologia i acabats de la zona:

a) Els ràfols de coberta, volats des del pla de l'alineació, seran de dimensions i perfils tradicionals.

b) Els buits seran de proporció vertical, disposició i dimensions característiques de la zona.

Artículo 2. El artículo anterior regirá transitoriamente hasta la aprobación del preceptivo Plan Especial de Protección o sea convalidado, si procede, el planeamiento vigente a los efectos del artículo 34.2 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

Artículo 3. El régimen de intervenciones patrimonialmente admisibles en los bienes seleccionados en el presente Decreto para su reconocimiento como Bienes de Relevancia Local garantizará la protección integral de sus valores en consonancia con lo dispuesto en el artículo 50 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, para los bienes así reconocidos. Ello sin perjuicio de la obligación municipal de adaptar el contenido de su Catálogo de Bienes y Espacios Protegidos a los efectos de incluir estos inmuebles con la expresada calificación, hecho que implicará la plena aplicación de lo preceptuado en el citado artículo.

Artículo 4. Todas las intervenciones requerirán, para su autorización patrimonial, la definición precisa de su alcance, con la documentación técnica que por su especificidad les corresponda, y con la ubicación parcelaria y el apoyo fotográfico que permita constatar la situación de partida y su trascendencia patrimonial.

Este último aspecto será evaluado por el técnico municipal de cuyo sopesado informe el Ayuntamiento podrá derivar la innecesariedad de autorización previa en actuaciones que se sitúen fuera del presente marco normativo por falta de trascendencia patrimonial, como sería el caso de las obras e instalaciones dirigidas a la correcta conservación, buen uso y habitabilidad interior de los inmuebles que no tengan reconocimiento individualizado de Bien de Interés Cultural o Bien de Relevancia Local, y que, por planteamiento, técnica y alcance no supongan poner en peligro los valores del edificio, en sí mismo y/o en su contribución a los valores generales del ámbito protegido.

En estos casos, el Ayuntamiento comunicará a la Conselleria competente en materia de cultura, en el plazo de 10 días, la concesión de licencia municipal, adjuntando como mínimo el informe técnico que se menciona en el párrafo anterior, un plano de ubicación y el apoyo fotográfico que permita constatar la situación de partida y su falta de transcendencia patrimonial.

Artículo 5. Con las únicas salvedades que la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano establece, y que justificadamente pudieran ser invocadas, y en tanto no se provea del planeamiento a que hace referencia el artículo 2 de la presente normativa, las intervenciones atenderán a los siguientes criterios:

1. Se mantendrán las pautas de parcelación histórica del conjunto.
2. Las alineaciones y alturas serán las históricas que se han conservado hasta el momento actual.

3. El uso característico de los edificios será el residencial con los usos compatibles aceptados por las Normas Subsidiarias vigentes (AD 13.6.96).

4. En tanto no se proceda a la catalogación individualizada del patrimonio arquitectónico del conjunto, los edificios tradicionales mantendrán sus fachadas originales. Las obras de restauración de fachada, así como las de reforma interior que alcancen el nivel de rehabilitación global del inmueble, deberán repristinar la morfología exterior, conforme a sus valores arquitectónicos específicos y definición primigenia. En los inmuebles cuya morfología resulte disonante respecto de la característica de la zona, estas actuaciones comportarán la adecuación de la fachada y cubiertas a las condiciones establecidas en la presente normativa para las edificaciones de nueva planta. Las intervenciones en plantas bajas comportarán el respeto –y recuperación en su caso– de la parte correspondiente de la fachada del inmueble.

5. Las fachadas de nueva planta o de remodelación de aquellas no tradicionales se adecuarán con carácter estético y material a la tipología y acabados de la zona:

a) Los aleros de cubierta, volados desde el plano de la alineación, serán de dimensiones y perfiles tradicionales.

b) Los huecos serán de proporción vertical, disposición y dimensiones características de la zona.

c) Les fusteries s'integraran segons cànons tradicionals, preferentment de fusta i descartant imitacions. Per a l'enfosquiment i protecció es disposarà, preferentment, contrafinestres interiors, s'admetran a l'exterior mallorquines o la sobreposició de les tradicionals persianetes enrotllables de fusta.

d) Quant els acabats exteriors dels paraments, es prohibeixen tècniques i materials no tradicionals o que suposen la imitació d'estos.

e) Els balcons seran de safata de grossor no superior a 15 centímetres, vol característic –en tot cas no superior a 50 centímetres– i barana de ferro, desenvolupant-se en extensió –nombre i amplitud–, disposició i jerarquia compostives, segons les pautes pròpies de la zona. Queden proscrius els miradors.

6. Les cobertes hauran de ser inclinades, de teula àrab, amb pendent màxima del 35%, a dos aigües i carener d'alçària màxima de 2,25 metres respecte de l'alçària de la cornisa. Este requisit únicament podrà ser dispensat, amb caràcter excepcional, en aquells casos en què s'acredite l'existència d'una singular justificació històricocontextual.

Article 6. Totes les actuacions que puguen tindre incidència sobre la correcta percepció i la dignitat en l'apreciació de l'escena o paisatge urbà dels monuments, el seu entorn i el conjunt en general, com seria el cas de l'afecció dels espais lliures per actuacions de reurbanització, enjardinament o arbratge, provisió de mobiliari urbà, assignació d'ús i ocupacions de la via pública, etc., o com podria ser-ho també l'afecció de la imatge arquitectònica de les edificacions per tractament de color, implantació de rètols, marquesines, tendals, instal·lacions vistes, antenes, etc., o qualssevol altres de semblants característiques i conseqüències, hauran de sotmetre's a l'autorització de la conselleria competent en matèria de cultura que resoldrà d'acord amb les determinacions de la llei i els criteris de percepció i dignitat abans al·ludits.

Queda proscriu la introducció d'anuncis o publicitat exterior que, en qualsevol de les seues acepcions, irrompa en la dita escena urbana, excepte la d'activitats culturals o esdeveniments festius que, de manera ocasional, reversible i per temps limitat sol·licite i obtenga autorització expressa.

Monuments

Article 7. S'atindrà al que disposa la secció segona, Règim dels Béns Immobles d'Interés Cultural, del capítol III, títol II de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, aplicable a la categoria de monument.

Article 8. Els usos permesos seran tots aquells que siguen compatibles amb la posada en valor i gaudiment patrimonial del Bé i contribuïsquen a la consecució d'estos fins. L'autorització particularitzada d'ús es regirà segons allò que s'ha disposat per l'article 18 de la Llei 4/1998.

Entorns de monuments

Article 9. De conformitat amb el que disposa l'article 35 de l'esmentada Llei, en els entorns dels Monuments –encara quan siguen dotats d'una planificació patrimonialment validada– qualsevol actuació requerirà l'autorització prèvia de la conselleria competent en matèria de cultura, excepte en els supòsits previstos en l'article 4 de la present normativa, que també s'aplicarà en estos àmbits.

Article 10. En la mesura que no es proveïska a estos entorns del planeament específic a què fa referència l'article 34 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, regirà, amb caràcter transitori, la normativa determinada en el present decret per al Conjunt Històric.

Béns de Rellevància Local

c) Las carpinterías se integrarán según cánones tradicionales, preferentemente de madera y descartando imitaciones. Para el oscurecimiento y protección se dispondrá, preferentemente, contraventanas interiores, admitiéndose en el exterior mallorquinas o la sobreposición de las tradicionales persianillas enrollables de madera.

d) En cuanto los acabados exteriores de los paramentos, se prohíben técnicas y materiales no tradicionales o que supongan la imitación de éstos.

e) Los balcones serán de bandeja de grosor no superior a 15 cm, vuelo característico –en todo caso no superior a 50 cm– y barandilla de hierro, desarrollándose en extensión –número y amplitud–, disposición y jerarquía compostivas, según las pautas propias de la zona. Quedan proscrios los miradores.

6. Las cubiertas serán inclinadas, de teja árabe, con pendiente máxima del 35%, a dos aguas y cumbrera de altura máxima de 2,25 m respecto de la altura de cornisa. Este requisito únicamente podrá ser dispensado, con carácter excepcional, en aquellos casos en los que se acredite la existencia de una singular justificación histórico-contextual.

Artículo 6. Todas las actuaciones que puedan tener incidencia sobre la correcta percepción y la dignidad en el aprecio de la escena o paisaje urbano de los monumentos, su entorno y el conjunto en general, como sería el caso de la afección de los espacios libres por actuaciones de reurbanización, ajardinamiento o arbolado, provisión de mobiliario urbano, asignación de uso y ocupaciones de la vía pública, etc., o como podría serlo también la afección de la imagen arquitectónica de las edificaciones por tratamiento de color, implantación de rótulos, marquesinas, toldos, instalaciones vistas, antenas, etc., o cualesquiera otros de similar corte y consecuencias, deberán someterse a autorización de la Conselleria competente en materia de cultura, que resolverá con arreglo a las determinaciones de la ley y los criterios de percepción y dignidad antes aludidos.

Queda proscriu la introducció de anuncis o publicitat exterior que, en qualquiera de sus acepciones, irrompa en dicha escena urbana, salvo la de actividades culturales o eventos festivos que, de manera ocasional, reversible y por tiempo limitado solicite y obtenga autorización expresa.

Monumentos

Artículo 7. Se atendrá a lo dispuesto en la Sección Segunda, Régimen de los bienes inmuebles de interés cultural, del capítulo III, Título II de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, aplicable a la categoría de Monumento.

Artículo 8. Los usos permitidos serán todos aquellos que sean compatibles con la puesta en valor y disfrute patrimonial del Bien y contribuyan a la consecución de dichos fines. La autorización particularizada de uso se regirá según lo dispuesto por el artículo 18 de la Ley 4/1998.

Entornos de monumentos

Artículo 9. De conformidad con lo dispuesto en el artículo 35 de la citada Ley, en los entornos de los Monumentos –aún cuando sean dotados de una planificación patrimonialmente validada– cualquier actuación requerirá la autorización previa de la Conselleria competente en materia de cultura salvo en los supuestos contemplados en el artículo 4 de la presente normativa, que también será de aplicación en estos ámbitos.

Artículo 10. En tanto en cuanto no se provea a estos entornos del planeamiento específico a que hace referencia el artículo 34 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, regirá, con carácter transitorio, la normativa determinada en el presente decreto para el Conjunto Histórico.

Bienes de Relevancia Local

Article 11. S'atindrà al que disposa la secció primera, Dels Béns de Rellevància Local, del capítol IV, títol II de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de Patrimoni Cultural Valencià, aplicable als Béns de Rellevància Local.

Article 12. Els usos permesos seran tots aquells que siguen compatibles amb la posada en valor i gaudiment patrimonial del Bé i contribuïsquen a la consecució d'estos fins. L'autorització particularitzada d'ús es regirà segons allò que ha disposat l'article 50 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià.

DISPOSICIONS GENERALS

Article 13. Totes les actuacions i obres que suposen l'alteració del subsòl del conjunt quedaran subjectes al que disposa el títol III de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de Patrimoni Cultural Valencià, i requeriran la intervenció arqueològica prèvia.

Article 14. La contravenció del que preveu la present normativa determinarà la responsabilitat dels seus causants en els termes establits en la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, i la resta de lleis que s'apliquen.

Artículo 11. Se atenderá a lo dispuesto en la Sección Primera, del Capítulo IV, Título II de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, aplicable a los Bienes de Relevancia Local.

Artículo 12. Los usos permitidos serán todos aquellos que sean compatibles con la puesta en valor y disfrute patrimonial del Bien y contribuyan a la consecución de dichos fines. La autorización particularizada de uso se regirá según lo dispuesto por el artículo 50 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano.

DISPOSICIONES GENERALES

Artículo 13. Todas las actuaciones y obras que supongan la alteración del subsuelo del conjunto quedarán sujetas a lo dispuesto en el Título III de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, y requerirán la previa intervención arqueológica.

Artículo 14. La contravención de lo previsto en la presente normativa, determinará la responsabilidad de sus causantes en los términos establecidos en la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano, y demás Leyes que sean de aplicación.

ANNEX V / ANEXO V

